

VASÁRNAP SZABADSÁG MAGAZINE SECTION

HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM — NO. 40. SZAM.

CLEVELAND, O., 1924. OKTOBER 3

MY ROSIE IS A CAMPUS QUEEN
WITH TOO MUCH KNOWLEDGE IN HER BEAN,

A KISS,"SAYS ROSIE,"CARRIES GERMS."
THUS MY CONTENTION SHE CONFIRMS,

FOR, IF THERE'S MICROBES IN A KISS,
THEN IGNORANCE INDEED IS BLISS!

SO, WHEN I HOLD HER HAND IN MINE
SHE QUITE FORGETS HER LEARNED LINE,

AND WHEN THE PROPER TIME OCCURS
SHE GETS MICROBES AND I GET HERS.

VERSE
AND
ILLUSTRATION
BY
DUDLEY J. FISHER JR.

LÁNGOK A HAVON

A Vasárnap számára

irta: Palásthy Marcell

DÜHÖS volt. A vonatot lekészte. Most várhat az esti-személyvonatig. Kedves kis éjszaka lesz! És a kedvenc tésztáját is ott kellett hagynia az ebédnél, ugy si-

A délutáni álmát s a rendelő óráját viszi a kutya. Mit kezdjen már most a csonka délutánjával? Végképpen elrontott nap ez, no!

Az ő korában az ember már nehezen viseli el, ha megzavarják az életrendjét.

— Ördög vigye el ezt a hirességét és azt az ostoba parasztnabobot, aki pontosan az ő segítségével akar kiköltözni a világból!

Természetes, hogy a lift is elromlott. Most azután cammoghat föl a kétemelet garádjain, mint a rokkant lévelhordó.

Epp ez kell az ő asztmájának!

De hiába, ezt a keserű poharat fenéig föl kell hajtani.

Fölfelé való kapaszkodásában meg-megpihent s az utat azzal igyekezett megrövidíteni, hogy az emlékeit idézgette. Az emlékeit, melyek e lépcsőhöz kapcsolódtak.

Fürge lábbal, három fokot is ugorva, hányszor rohant föl a kőhasábokon, hogy fiatal asszonyát mohón és erősen szájoncsókolhassa. Egyszer egy bálról jövet az ölében vitte föl, mert hajtotta őket a vágy és hívta a hűvös ág. Innen, a második emelet kanyarodójából hozták vissza haladokolva a bankvezért, akit öt perc előtt a rendelőben egészen komolyan összeszidott, hogy ne legyen hipochonder. És zsebében szorongatva a szándékosan magánál felejtett kulcsot, hányszor surrant föl lábujjhegyen, mert féltette az asszonyát Tordaytól. Pedig nem volt rá semmi oka. Ez biztos.

Fiatalság, bolondság!

A lobogó lángok lelohadtak. A tekintély, a híresség, a jómód egyenletes fényű transzparensze ragyogja be az ő békés családi otthonát.

Becszengetett az ajtón. Nagyot, mélyet lélegzett: — Mégis csak szebb volt a lázak és nyugtalanságok idején!

Mig a szobalány lesegítette róla a rókamállal bélelt bundát, ez a bolondos gondolat villant meg az agyában:

— Eppen úgy térek vissza váratlanul, mint a féltékeny férjek a novellákban.

— A méltóságos asszony?
— A kis szalonban vannak. Persze. Hiszen Torday itt volt ma-ebéden.

Huszonöt éve csaknem mindig itt van Torday. Olyan természetes ez, minthogy a könyvszekrény tetején ott gondolkodik Hipokrates szobra harminc éve és hogy a zenélő óra a Dunary-valcert játssza.

Ez hozzátartozik az ő langyos interieurjéhez.

És biztos, hogy ebben a szomorú aszkétafejben egyetlen egyszer sem fordult meg becsutelen gondolat s a szép halkan hervadni kezdő asszonyok lelkének a jóbarát hangulatos és szelid lovagi liráját muzsikáló hangszerből soha sem harsant fel egyetlen buja és disszonáns akkord sem.

Hypokrates hús feje megbízhatóan nemes és ártatlan a zenélőóra lirája. Torday pedig e kettő együtt.

Jóbarát, megbízható, szolgálatkész lovag. Hozzájuk tartozik. Megszokták. Olga is, ő is. Csorba lenne az életük harmóniája nélküle. És most mégis...

Benyitott a kis szalonba. A ködös téli délután félhomálya borongott itt és halkan lélegzett a csend.

Elaludt volna a két öreg pajtás?

Ne neked Otello!
S csakugyan, amint a szemé hozzászólt a homályhoz, a kerevet sarkában fölismerte az Olga meleg lila pongyolá-

jának színezétfája. De mi az a sötét holmi, amely betakarja ölét és végigfolyik a kerevet rózsaszínű moquettején?

Biztosan a sálja. S Olga alszik. Feje félrebillenve, melle lassan, békésen emelkedik. Szép még ma is.

Egy csókkal kellene felébrésztetni.

Odaosont a kerevethöz. Mókásan, magát mörkálva, — enyelgő kedvvel.

De hol van Torday?

Lehetséges-e ez? Az asszony öléből rávigyorog leestett állu, dermedt arca, melybe belemarkolt a kin s úgy fagyott rá ez a makabrikus finctor.

Az orvos szólalt meg benne: — Szívizélhűdés!

Azután a férfi: — Hogy szerethette ez... ez a nyomorult!

Hangtalanul, vonaglás nélkül tudott meghalni, hogy fel ne költse.

A lelkében a tébolyzakatolásával omlott össze a megtartó nagy hazugság. Cserepekben hevert az egész élete és süketen ordított benne a gyalázat és kétségbeesés.

Mi legyen most?
Epp oly kevésbé tudta, mint egy henteslegény nem tudja ilyenkor, hogy mi legyen hát most?

Fel kellene öt költeni és nagyon halkan és nagyon szomoruan azt kellene mondani Neki:

— Asszony, ölt gyászruhát, mert meghalt a Te himed!

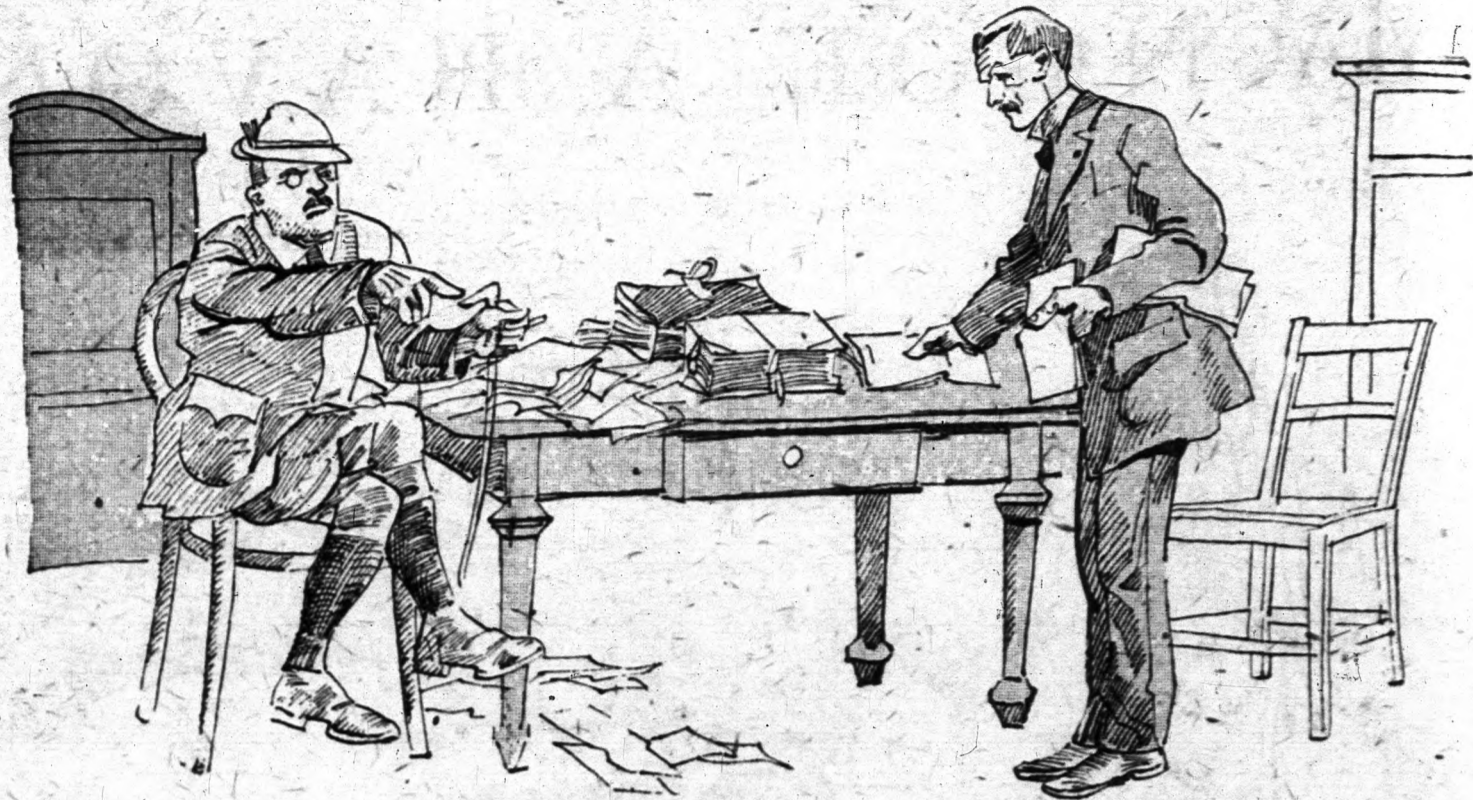
Megfogta az alvó vállát, megrázta, felrántotta a kerevetről és örjögve ordította a riadtan, hápogva ébredőre:

— Mars! Mars ki a házból, ringyó!

Az ajtó felé lödítette és azután belerugott a halott arcába.

...Mint egy dühöngő henteslegény...

REVÁNS

A Vasárnap számára
írta: Timár József

JÁRMOS fáradtan tette le a tollat és felállt. Nyújtózott, aztán megnézte az óráját.

Egy óra.
— Megint elkéstem s a feleségem kímét összeszid, mert összeszved az ebéd.

— Gyorsan a kalapja után nyúlt és még mindig dörmögött magában.

— Itt a sok ügyes-bajos fél gyötör egész nap, hogy alig lehet fölülük szabadulni, otthon a feleségem perlekedik, ha elkésem. Rongy élet. Komisz élet.

Kilépett az irodából. Kellemes, langyos májusi napfény ragyogott mindenre. A falombokra, az udvaron. Zöldelő füvekre, a község ház pókhálós ablakaira és a kopott táblára, mely az ajtó fölé volt szegezve: — jegyzői iroda.

Abban a pillanatban, amint a kapun kilépett, hintó állt meg az utcán.

Gögösen legörbített száju, vadászruhás alak szállt le a kocsiról, aki úgy nézett szét, mintha mindegyik tárgy és minden élő lény üvegbe lett volna s ő csak úgy keresztül nézett volna rajtuk s mikor valahibe belebotlott, akkor kezdett esdálkózni.

— Já, maga az?... Izé... Hogy híjják csak...

A gögös urat még egy szikár termelő, halál fejű, mérszfehér arcu ember is követte, aki aktatásakát cipelt a fölé alatt.

Jármos jegyző először meglepő nagyot köszönt.

— Jó napot kívánok főszolgabíró ur!

A főszolgabíró ur átnézett rajta — mint ahogyan szokása szerint mindenkin átnézett, akár az üvegen — s egyenesen nekiment a jegyzőnek.

Ez hirtelen félrelépett s kérdően nézett rá.

A főszolgabíró azonban rá se hederített. Elment mellette s mikor már öt lépésnyire volt, visszazólt.

— Nyissa ki az irodát.
Jármos kinyitotta s tisztelettel maga előtt engedte belépni az úrat. Aztán újra kérdően nézett rájuk.

Váratlan hivatalvizsgálatot fogtak tartani. — Mondta a főszolgabíró és a szája széle még jobban legörbült. A bal szemére monoklit tett — egy kiszolgált óráiveget — aztán hanyagul leült egy székre s egyik lábát a másikra vetette. — Adja elő az aktáit, az íktatót, a mutatót, a nyilvántartásokat, az anyakönyveket, szóval mindent.

Jármos éhes volt és az ebédjére gondolt s egy pillanatra fellázadt benne az alázas rabszolga.

— De uram, én még nem is ebédeztem, és nyenkor nincs hivatalos idő.

Hanem mielőtt még ezt kimondta volna, rátalált tekinteni a gögösen

legörbített szájra, a hidegen csillogó monoklira és belátta, hogy itt nincs esen kímélet.

Mikor aztán már egy kisebb fajta hegy volt összehalmozva a sok hivatalos lajstromból, könyvből, meg miegyéből, akkor a főszolgabíró odaállt az asztal elé és a sok közül kihuzott egyet s felütötte.

Csak úgy átnézett azon is, mintha üvegből volna, aztán beesapta. Még egyet megnézett, azt is beesapta.

— Borzasztó rendtelenség! — Dörögte. — Ugy látom, maga nem dolgozik semmit!

Jármos csak nézett rá meglepődve, szeliden.

— Miért haragszik ez most én-rám? — Gondolta magában. — Soha életemben nem vétettem neki.

A főszolgabíró tovább dörögött. — Föl lesz függesztve! Érti? Föl lesz függesztve!... Mert én ezt nem türom!... Ezt a rendtelenséget! — És az asztalhoz esapokodta a lajstromokat, csakugy porzott.

Szegény ártatlan nyilvántartások nem tudták elgondolni, hogy mi van rajtuk rendtelenség, amiért úgy esapokodja őket ez a dühös ember.

Jármos még most sem szólt, csak nézett szeliden, békésen.

A főszolgabíró végre abba hagyta a esapokodást. Zsebre vágta a kezét, szétterpesztette a lábát és úgy állt oda Jármos elé.

— Hát a választásokkal hogy állunk? — Kérdezte.

— Melyik pártot tetszik gondolni? — kérdezte szerényen Jármos.

— Melyik pártot? Hát lehet azt kérdezni, ember! Megbolondult maga, vagy agylágyult?...

Jármos a szemét sem hunyortotta.

— A kormánypárt rosszul áll. — Mondta egyszerűen.

— Ja, hát maga ezt csak ilyen egyszerűen megállapítja? Most már tisztában vagyok magával! Föl lesz függesztve! — Dörögte és kiment. Az ajtót bevágta. A másik urnak majdnem odaszorította az orrát.

Dulva, fulva kocsira ültek. Elmentek.

Jármos undort érzett a gyomrában.

Bezárta az irodát s haza ment. Nem tudott ebédezeni. Lefeküdt a díványra és behunyta a szemét.

A felesége megszeppen.

— Mi bajod? Miért nem ebédelesz? — Nem bírok. Fáj a gyomrom.

— Mitől? — Az undortól!

— Mi történt? — Ne törődj velet! Majd elmulik. Elhessegette az asszonyt, aztán elaludt.

Másnap, harmadnap be se lépett az irodába.

Negyednap volt a választás.

A kormány-jelölt megbukott.

— Szervusz világ! — Gondolta Jármos és mindennap várta a függesztést, amiért nem korteskedett.

Az idő telt, mult, de nem függesztették fel. A zord főszolgabírót se látta azóta. Eltelt egy év is, kettő is.

Egyszer aztán, egy enyhe téli napon, mikor az irodában már szűnt a munka s az ügyes-bajos emberek elszállingóztak és a esendes falusi este kezdte széttergetni fekete szárnyait, halkán kopogtak az iroda ajtaján.

— Szabad! — Mondta Jármos, mire kinyitott az ajtó és egy alázas

ur-bökolt be rajta.

A szája fölfelé volt görbülve, barátságos, hízogó mosolygásra, s az arca csak úgy ragyogott a jóindulattól. A monoklija nem csillogott hidegen, hanem barátságos, májusi fényben uszott.

— A főszolgabíró!

Jármos nagyon meglepődött. A toll is megállt a kezében, jókora tinta esepet ejtve arra a helyre, ahol megállt.

— Mit akarhat ez? Csak nem azért jött, hogy?... Két év múlva... felfüggeszzen?

Nem, nem.

Jármos elmosolyodott ettől a gondolattól, mikor a főszolgabíróra nézett, aki már messziről nyújtotta a kezét.

Tehát már nimesenek előtte üvegből az emberek!

— Jó estét, kedves barátom! — Kezdte a főszolgabíró s a hangja olyan nyájasan fuvolázott, mint a szerelmes juhász szombat este a rózsája ablakánál.

Jármos fölállt, székek kinalta meg a magas vendéget, aztán szerényen megkérdezte.

— Hogyan méltóztatik lenni?

— Jaj, kedves barátom, arra nimesen kifejezés! — Talán nem is tudja? Nem is hallotta? Persze ide az Isten háta mögé nem jut el egyhamar az ilyen ujság! Hát képzelje.

B. listára jutottam! Így bántak el egy ilyen kiváló szakemberrel, mint én! Persze, a politika. Nálunk mindent az irányít. És hát most itt vagyok állás nélkül! Illetőleg nem egészen anélkül. Tudja mi lett belőlem? Biztosítási ügynök. Kedves barátom, látja, ilyen az élet! Hát most azért jöttem magához is, hogy arra kérjem, kössön egy életbiztosítást.

Jármos egyszerre igen nagy szájalmat érzett. Távolról, egy idegen hang, azt sugta neki, hogy ne állj szóba vele!

Ez a hang azonban nagyon távolról hallatszott s nem jutott el Jármos szívéig. Ugy tele volt az most szájalommal, hogy más érzés már nem fért bele.

Megtiszteltetésnek vette, hogy biztosítást köthet a volt főszolgabíróval s örült, hogy az kegyeskedik a pénzét, mint első részletet elfogadni.

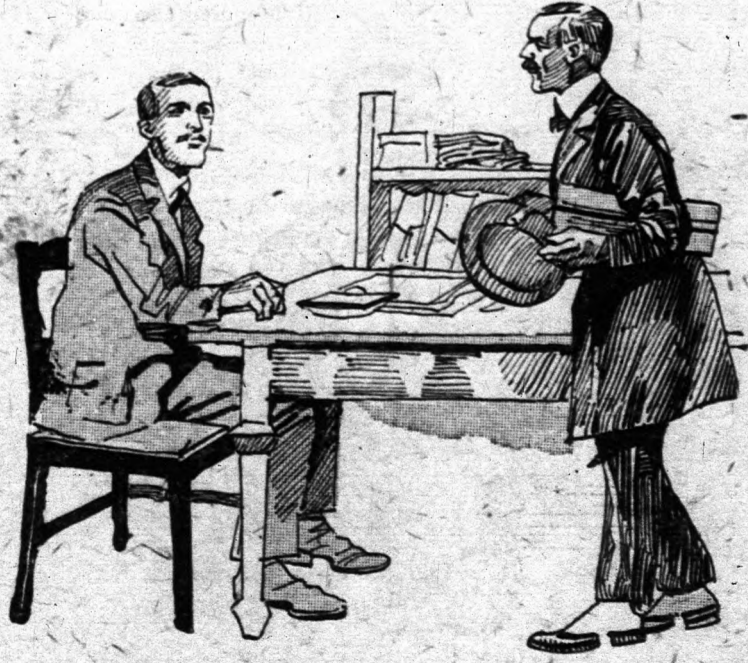
Aztán, mikor ez boldogan távozott, Jármos még sokáig ült szomorúan az íróasztalánál és egy pontra meresztette a szemét.

Es igen sajnálta a főszolgabíró.

Hiába, vannak emberek, akik arra vannak praedesztinálva, hogy kegyetlenek legyenek s ezek nem tudnak jó szívűek lenni.

Mások meg nem tudnak kegyetlenek lenni.

Es Jármos, a jegyző, az utóbbiak közé tartozott.

M

Bo

K

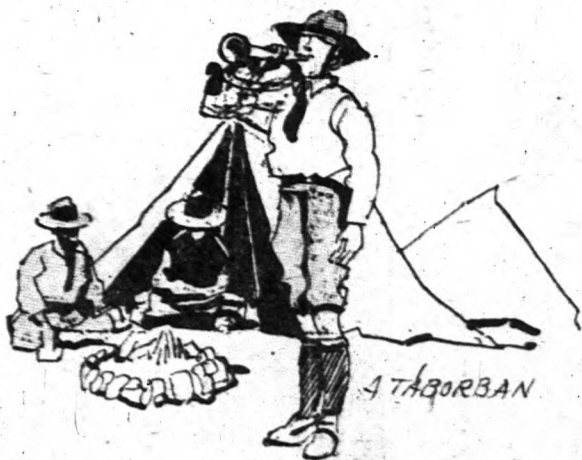
beutazására
mokat jutt
mert mig
át a szabad
kölcsi s tes
tokban gaz
cserekész
nek ennek

Baden-P
rel terjedt
sok ifjat
szek tabora
készek is
nagycserke
kopenhagai
nyen való

A cserke
1910. táján
Magyarorsz
ifjusági
szabad ég
érdekes tre
Sik Sánd
vetségének

MAGYAR CSERKÉSZEK

“Boys Scout”-ok a magyar fővárosban

KI ne emlékeznék kora ifjusága ábrándos idejére, mikor a Verne-regények által felgyújtott fantáziájával a szabad, nomád életre s az exotikus távoli tájak beutazására vágyakozott. Ezeket az álmokat juttatják eszünkbe a cserkészek, mert míg mi csak képzeletben élhettük át a szabadban táborozó, regényes és erkölcsi s testi erőnket fejlesztő, mozzanatokban gazdag életet, addig a vidám cserkészfiúk a valóságban örvendezhetnek ennek az érdekes életmódnak.

Baden-Powel ezredes kitalálása sikerrel terjedt el mindenfelé, a cserkészszemle sok ifjat és felnőttet toboroz a cserkészek táborába s ma már a magyar cserkészeket is számításhoz veszik a világ nagy cserkész-seregében, amit bizonyít a kopenhágai nemzetközi cserkészversenyen való résztvételük.

A cserkészlet a háboru előtti időkben, 1910. táján verbuválta az első híveket Magyarországon s 1912-ben már derék ifjusági cserkészcsapat vállalkozott a szabad ég alatt táborozó kirándulásra és érdekes eredeti utiterv megvalósítására.

Sik Sándor, a magyar cserkészek szövetségének első elnöke vitte csapatát a

felvidéki utra, a Vág völgyébe. A Vágot tutajon hajókázták végig és a folyó völgyében táboroztak. A Vág völgyében végigélt ut és táborozás a magyar cserkészletnek ma is egyik legszebb teljesítménye.

A háboru szörnyü évei visszavetették a magyar cserkészmozgalmat s ez idő alatt cserkészletünk nem fejlődhetett. A derék fiúk azonban a háboruból is kivették részüket, természetesen a haditerületen, innen jobbra a hadtápvonalak forgalmas városaiban. Az átvonuló katonáknak vízzel, frissítővel ellátása, a szükség kórházakban a sebesültek és betegek körül való segédkezéssel s általában ügyes és kitartó segédzolgálatlal érdemelték ki a dicséretet. Tisztjeik legtöbbje katona volt és a harctéren küzdött.

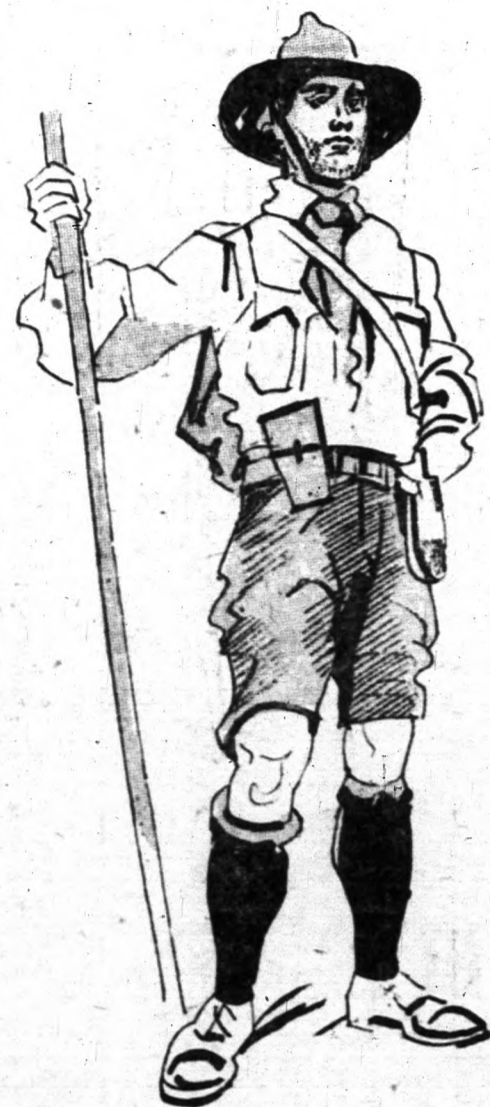
A háboru után, a forradalmak idején, nem volt talaja a magyar cserkész mozgalomnak. Sok cserkésztestület — hiszen azok a katonaköteles felnőttek soraiból kerültek ki — elesett a harctéren és közülük sokan váltak rokkanttá. A proletárdiktatura megdőlté után azonban a magyar cserkész szövetség ujja alakult és kezébe vette a szervezési munkát.

A cserkészcsapatok szervezése sikerrel járt, iskolák s egyéb erkölcsi testületek siettek a fiatalokat cserkészruhás csapatokba összegyűjteni s a komoly munka, jó példaadás, jellemfejlesztés természetesen, szabad iskolájába terelni.

Ma már kilenc kerülete van a cserkészletnek Magyarországon. Budapesten kívül minden nagyobb vidéki városban, mint Miskolc, Debrecen, Szombathely, Sopron, Szombathely, Pécs, stb. számos csapatot gyűjtöttek össze. Budapesten már száz cserkészcsapat működik a legszebb eredménnyel.

Ma már a közönség is mindjobban kezd érdeklődni a cserkészfiúk nevelése iránt, különösen ezek Kopenhágában elért sikerei óta.

A nyári szünidő a cserkészek legjobb ideje, ilyenkor elszabadulva a szűk és rideg iskolafalak és agyonfaragott, megült padjai közül, táborozásra indulnak. Különösen a Balaton környékét szeretik megszállni s a gyönyörű, kéklő magyar tenger partján, majdnem minden balatoni falu szélén fölverik sátraikat a vidám cserkészfiúk.

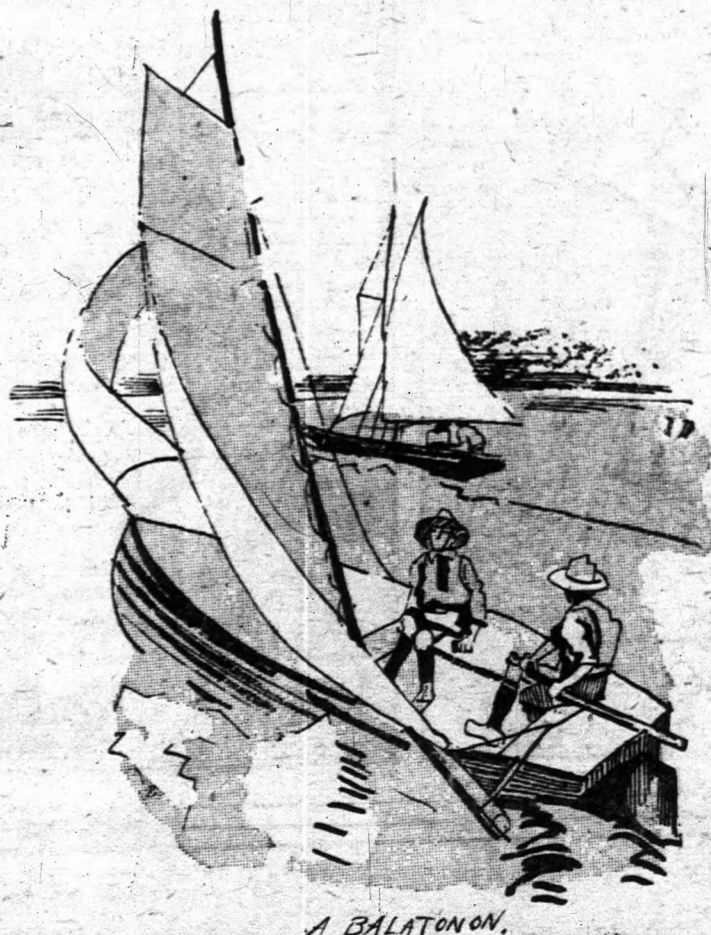

A Balaton partjai kiválóan alkalmasak a cserkészszolgálat kipróbálására. A tavon a canoék, az indián módra készült kis csónokok használata, az uszás, életmentés, éjjeli nyomkeresés mind pompás módon megkísérítható.

A cserkészlet azonban nemcsak a tavak és folyók vidékén mozgalmas, kalandos és kellemes, hanem az erdőkben is. Cserkészeink is szívesen keresik fel az erdős vidékeket s bár a legszebb tájak, Erdély erdőszoros nagy hegyei máidegen, elzárt területek, a Bükk, a Mát-ra és a Bakony sok nagy erdeje minden nyáron megtelik a cserkészcsapatok sátraival.

A táborozás a környékbeli lakosokat is nagyon érdekli, a városok és egyes vidékek lakói szívesen támogatják a cserkészeket. A Balaton falvainak népe azonban meglehetősen rideg velük, — akár a nyaralókkal — szemben, még pénzért sem szívesen juttat nekik élelmet. A cserkészek azonban mégis csak megélnék.

Sokan ellenszenvvel viseltetnek a cserkészek iránt, különösen a munkásrétegek körében. A cserkészlet ugyanis a szervezetében és mozgásában a katonai szokásokat-módokat vette alapul és így sokan azt tartják, hogy a cserkészlet nem egyéb, mint a fiataloknak militaristává való nevelése.

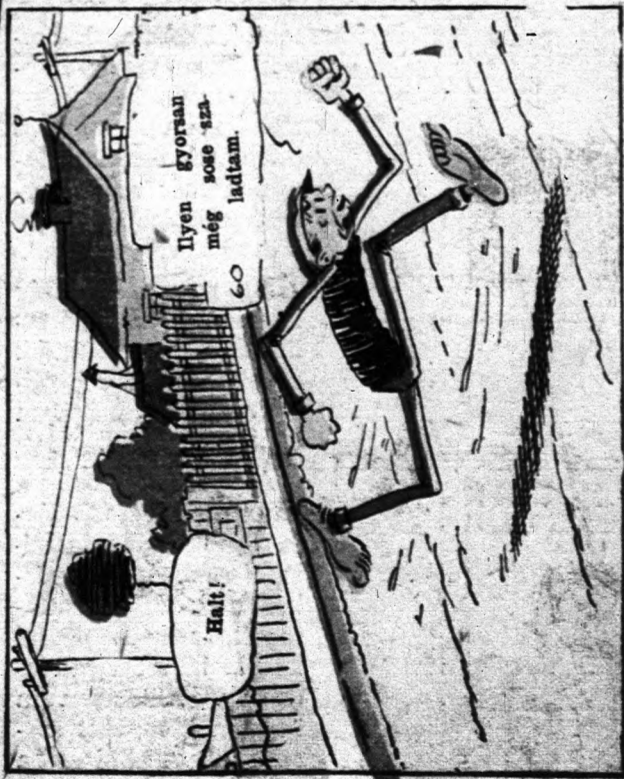

Manóék ötven éve há-
zasok és soha egy rossz
szót nem szóltak egy-
másról. Sükeknémák.

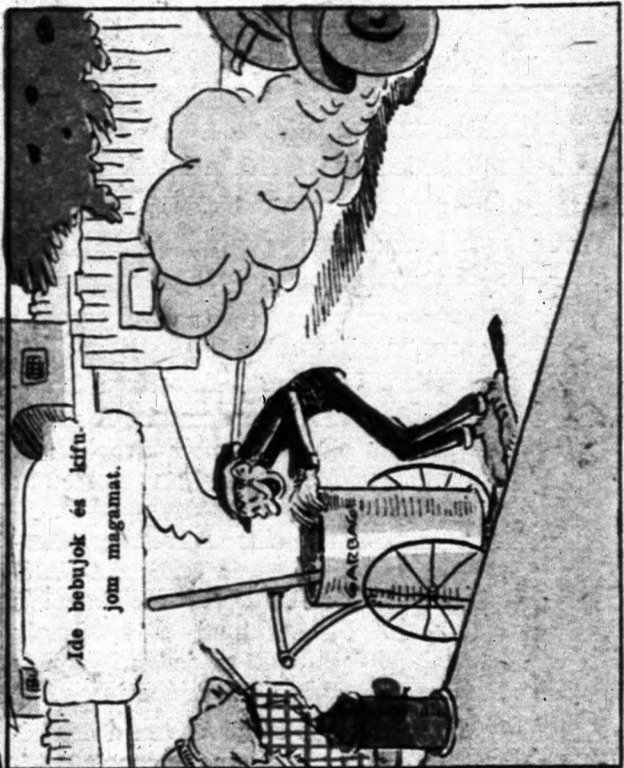

MÁKVIRÁG MATYI KALANDJAI

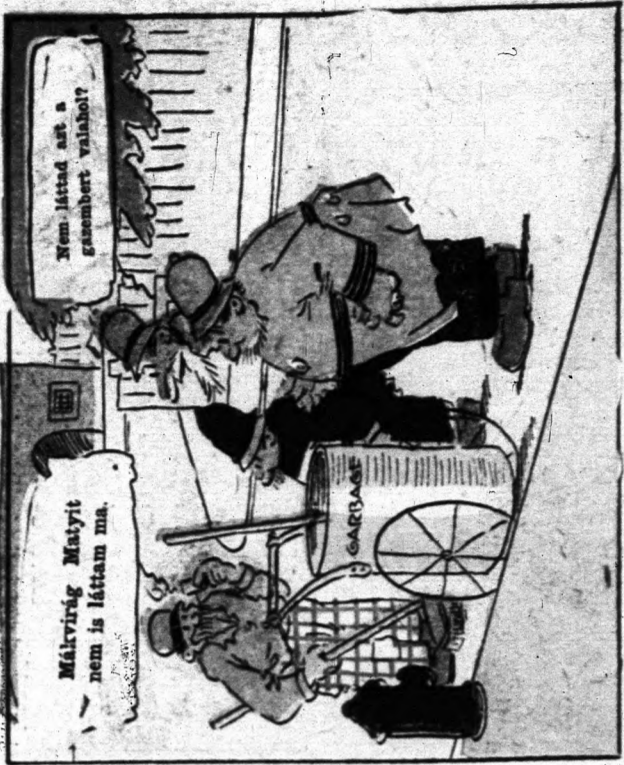

Ilyen gyorsan
még sose sza-
még láttam.

Halt!

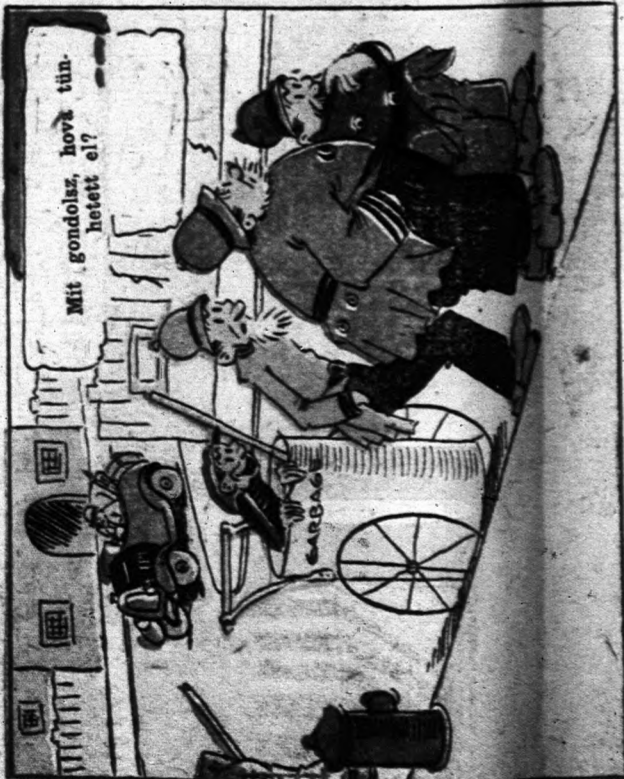

Íde bebu-
jok és kifü-
jom magamat.

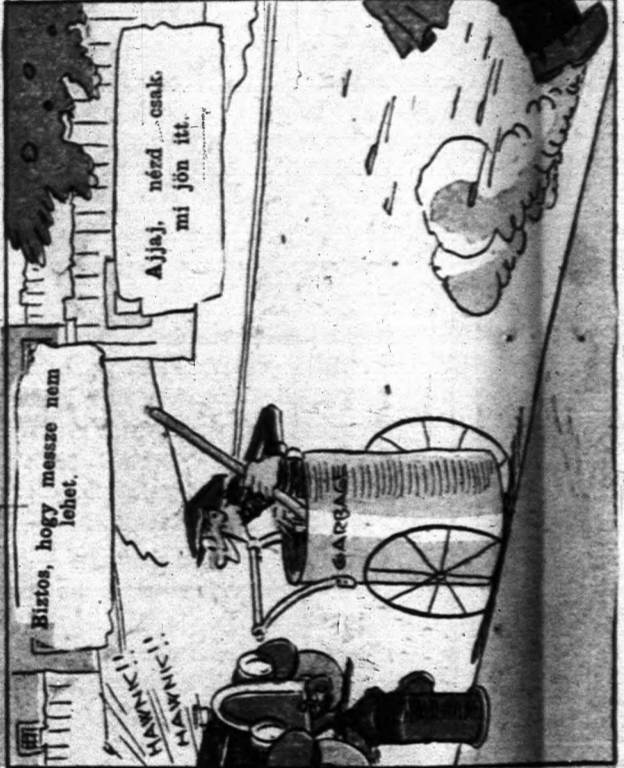

Mákvirág Matyit
nem is láttam ma.

Nem láttad azt a
gaszembert valahol?

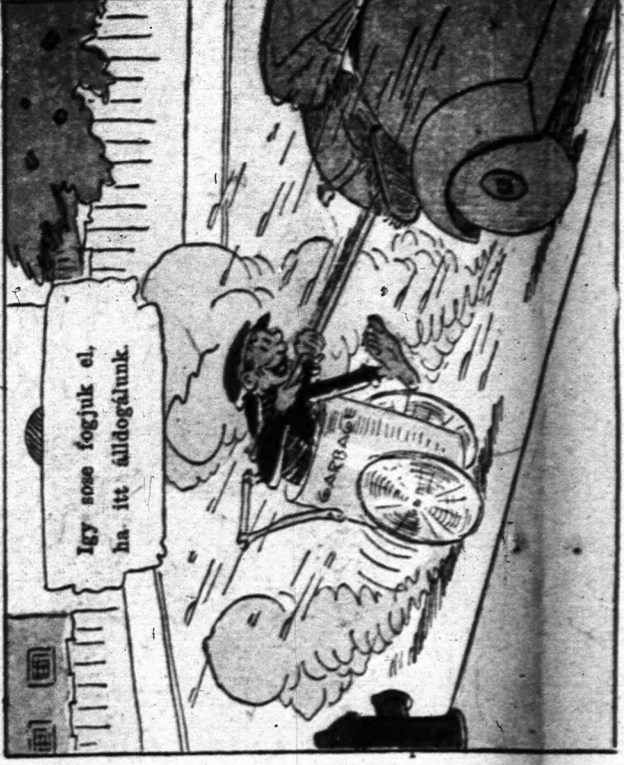

Mit gondolsz, hová tin-
hetett el?

Biztos, hogy messze nem
lehet.

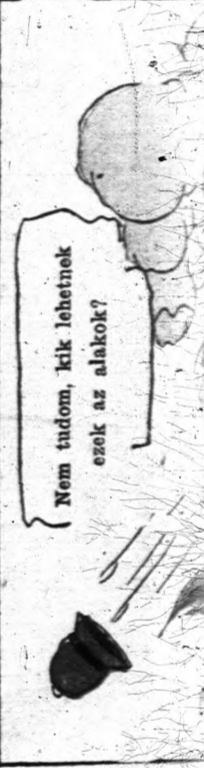
Ajjaj, nézd csak,
mi jön itt.

Igy sose fogjuk el,
ha itt álldogálunk.

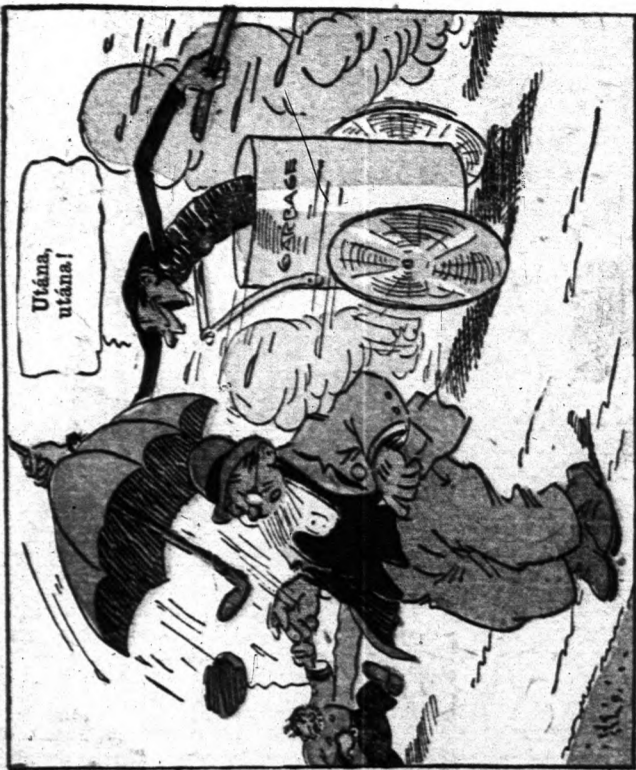
Nagyszerű idő ez egy
kis kocsikázásra.

Nem tudom, kik lehetnek
ezek az alakok?

Utána,
utána!

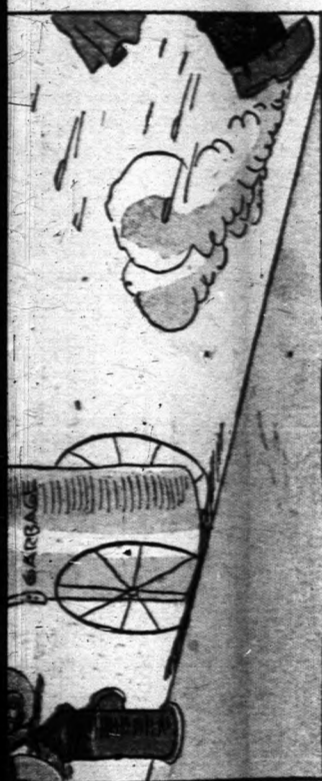

Utána,
utána!

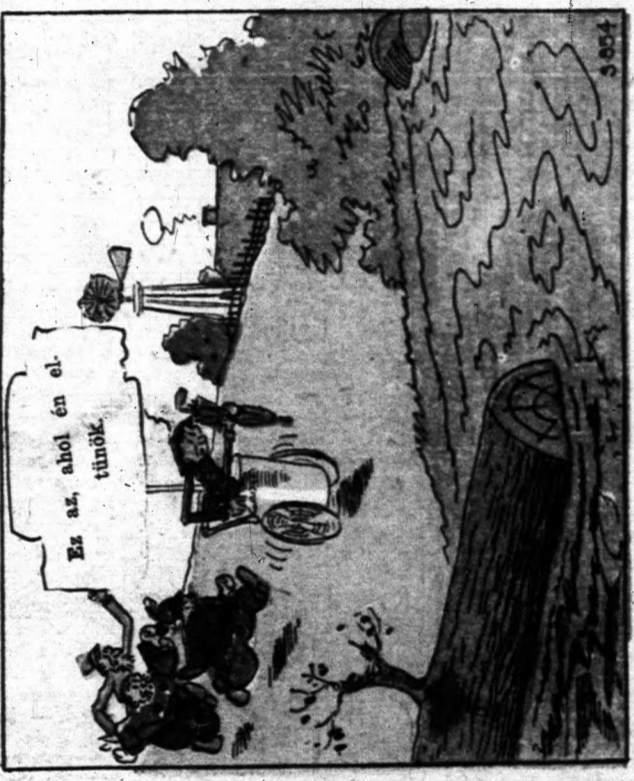

Nem is hittem, hogy
ilyen hamar.
Ezt nevezem én egy
jól indult nap jó
befejezésének.

WEMSTRONG

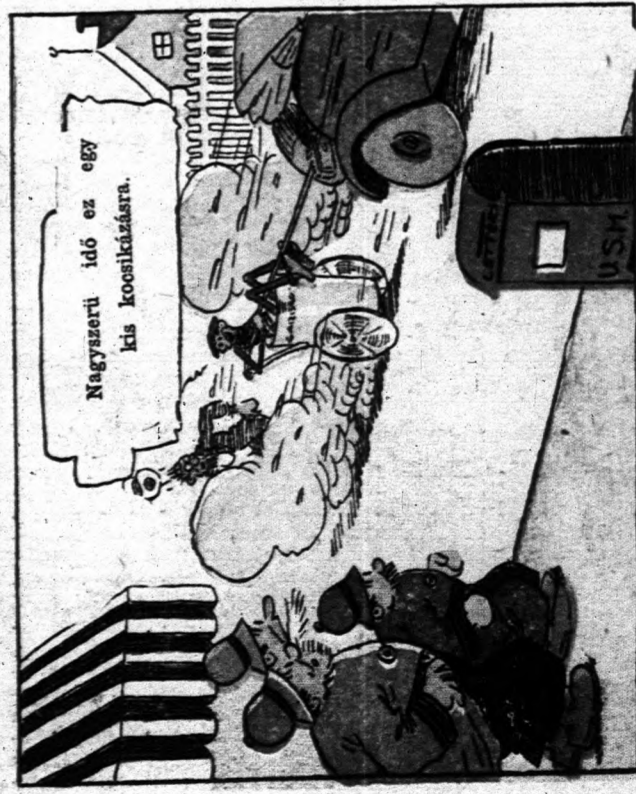

Nem tudom, kik lehetnek
ezek az alakok?

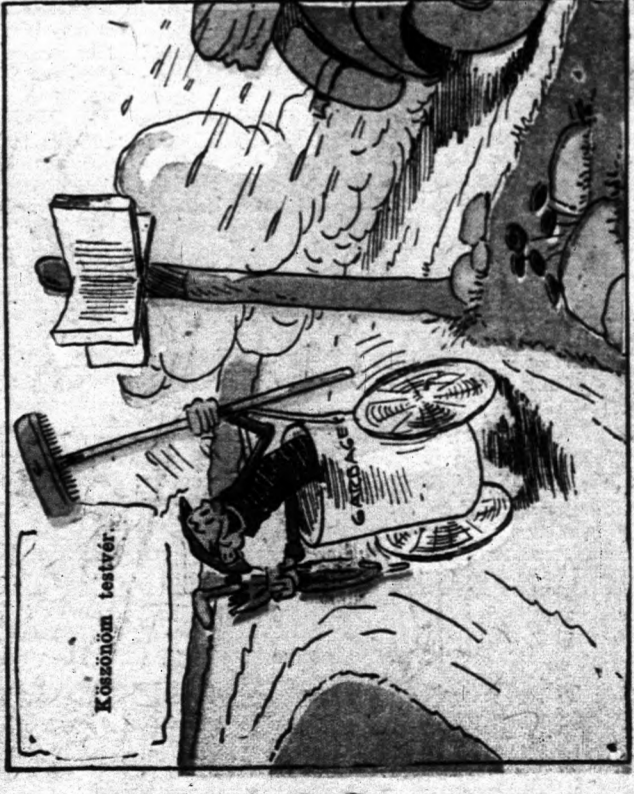

Es az, ahol én el-
tűnök

3854

Nagyszerű idő ez egy
kis kocsirázásra.

Köszönöm testvér.

CIFRA MISKA ÉS ZSÓKA PISTA

A Vasárnap számára írta: Kálnay László

HAT ezek kik voltak? Mik voltak, mikor hol éltek? és főképpen mivel érdemelték ki, hogy az író még ma is emlegesse őket? Felelek rá rendén. Hát biz ezek bakonyi betyárok voltak a Sobri Jóska bandájában és 1830-ban kerültek a bandába. Hogy miképpen, annak kissé cifra és hosszú a sora, de méltó elmondásra, mivel korfesző és korjellemző, így méltó a megszívlelésre.

Cifra Miska és Zsóka Pista Torna vármegyei Vendégi nevű faluban születtek, még pedig egy időben két, egymással társaságos jobbagyteleken. Együtt nőttek fel, együtt játszottak a porban, együtt jártak iskolába, együtt legénykedtek, még tapogatóni (így nevezi a tornai föld népe az udvarlást) is ugyanegy házhoz jártak az öreg Vadalma bácsiékhöz és elkendőzött mátkájá volt egyszerre egy időben: Miskának Vadalma Lidi, Pistának Vadalma Sári.

A dolog megértéséhez tudni kell, hogy akkor még nem volt általános hadikötelezettség, nem volt sorozás sem, hanem volt a verbunk. Hát a meg mi volt? Az csak az volt, hogy a piac közepén, honnan honnan nem egyszerre csak ott termelt három déleeg huszár egy cigánybandával, a banda rárántott a tolnai lakodalmasra, vagy más toborzó nótára, volt akkor olyan sok és az attilás kardos, tarsolyos huszár a panyókára vetett mentében kiállott a cigány elébe és lejtett olyan táncot, hogy aki látta, szeme-szája elállott.

Azután a cigány mellett állott egy asztal, megakva teli boros üvegekkel. A huszárok, ha a nagy táncban megszomjaztak, fel-felkaptak egyet belőle és behomlitottak belőle pohár nélkül néhány pohányi bort. Szóval bor, muzsika, tánc a szép leányokkal, huszárel — vig élet. A huszárörmester minden katonának való legénynek odakinálta az üveget, oda a többit is. "Csapj fel öcsém katonának!"

Az a feleség pedig az volt, hogy a parasztleány a huszárnak a markába esapott, az arra a fejébe tett az új katonának egy katonasapkát és markába nyomta a saját üvegét, aminek a borát az ujjone kiitta. Néha azonban megfordítva is történt. A huszár nem engedte el a táncosnőjét, kivált ha ügyes volt, de megállt egy szemrevaló legény előtt vele és odaszólt annak:

— No most öcsém folytasd te! Mikor aztán kitáncolta a legény magát, úgy, hogy majd elolvadt az izzadságtól és abban hagyta, a kezébe nyomta az üveget és mikor az jót huzva belőle, visszaadta, akkor esapta fejére a katonasapkát, emigy szólván:

— Táncoltál a katona muzsikájára, ittál a katona borából, katona vagy fiam... És ez ellen hiába vgdalódozott. ki-

fizették a negyven forint hadifogadó díjat, ennyi volt egy ember ára és lefogták. Ha még mindig hánykolódott, kezét, lábát megkötözték, néha bakba is kötötték. Hát ezek voltak az önkéntesek.

A hadifogadásnak volt egy másik módja is, de ezt a nép már hadifogadásnak nevezte. Az is volt valóban. Ilyennek lett áldozata a két Vendégből való legény.

A toborzásból rendszeren nem került ki a véradóban kivett évi létszám. Mert hát kutya élet volt a katonasélet — mint elköltözött némes atyafi barátom, Eötvös Károly mondja: — Tíz évig kellett a fegyvert viselni egyfolytában, rendszeren ellenséges és rosszindulatu komiszkodásait, gyakran az öngyilkosságba kergető, gyakran egész életükre meggyomorító brutális bánását, kínzását szenvedni. Ha megtartotta az egészségét, tíz év után sem eresztették haza, ha pedig elyomrodott a sok kiképzésben, a sok bűntetésben, akkor kilökték, mehetett haldolni.

Enért nem telt ki a verbuválásból a létszám, ezért kellett az ugynevezett csavargókat katonának fogni. Így járt az én két vendégi legényem is! Mikor az elkendőzés utáni harmadik vasnapra kitűzték a lakodalmaikat, a két legény — aki már otthon megszabadult, mint számfeletti a katonakötelezettség alól — bement Kassára vásárra. Vesz mind-egyik a mátkájának megfelelő ajándékot. Vászár után beültek a tebernába egy falat lacipecsenyére, egy pohár borra.

A két vendégi legény a kaszárnyából még azon az éjszakán meg-

szökött és bevette magát a cseréhati erdőbe. Onnan, hogy pandurság, katonaság nagyon üldözte őket, meg a többi dezentor társaikat, el-kibujdostak és még sem álltak a Bakonyig, ahol beálltak a Sobri bandájába. Hűséges társai voltak Sobrinak egész a Lápafői ütközetig, ahol meg is halt Sobri.

Akkor menekültek csak, mikor Miska (álméven Peti) jobb comblovást kapott, Pistának meg átlótték a bal vállpercét. Akkor elmentek Répa Rózsikéhoz Billegébbe. Az öreg Répa eldugta őket egy elhagyott erdőkerülőház pincéjébe és a szomszéd erdőkerülő megkérte, hogy legyen gondja rájuk. Ennek a lánya: Baglasi Zsófi hordta aztán a drága, jó, finom szikkadt, tűzönpörkölt, füstös szalonnát, meg a sódort a két legénynek és kötöztette a sebeiket minden reggel és vitt mellé egy jó üveg finom Badaacsonyt is.

Három heti heverés után a jó lakkozás, valamint a borzháj és medvezsír bőséges köztése mellett felépült a két legény ebből a bajból, de még nagyobb bajba esett, mivel-hogy halálosan belebolondult mind a kettő — Zsófi. Mikor talpukra álltak és elbucszott előbb Peti, megvallotta Zsófinak a szerelmét, Zsófi ezt jó szívvvel vette, de Peti felfedezte előtte, hogy Pista is szerelmes, belé, hát a Pista utjából kitér, nem akar a boldogságuknak akadályá lenni. Akkor jött Pista és szőről-szóra úgy beszélt, ahogy Peti.

— Majd bizony bolond leszek — így felelt Zsófi, hogy egyszerre két szeretőm is akad és megengedem, hogy csupa számárságból megugorjon tőlem mind a kettő. A tiéd leszek Peti! Pista mehet, amerre lát!

Vissza is ment Pista a Bakonyba és beállt az új Sobri bandába, melynek a vezére Csikós Csuz János lett, az ál-Sobri.

Pista hamar kihoverte a Zsófi után való szerelmi bánatát és kezdett a prágai számadó leánya. Ke-

lemez Julius után járni. Julius meg is szeretett egy-kettőre és Pista hűbőhába megpihenni, eynelegni el-elbujt a prágai baesó pusztai házában.

Ezt azonban megtudta a világszép Baglasi Zsófi, aki akkorra már Petiből teljesen kibolondult, ki is adta az utját. Megirigyellte a Zsófi szerencséjét és bizalmas embere által visszahívatta Pistát magához. A bizalmas ember ezt a választ hozta magával:

— Ha én akkor nem kellettem neked, most meg te nem kellesz nekem.

Zsófi dult-fult és lecsillapodván dühe — bosszút esküdött Pista ellen és azon melegében besugta egy arra vetődött, zsandárnak, — a Pista mostani buvóhelyét. Akkor már nagy vérdíj volt kitűzve a Pista fejére is, de a Petiére is.

A prágai baesóház mellett van egy kis kerek erdő, azon keresztül vezet az út a baesóházhoz, juh-aklához. Abban gyült össze azon az estén Sobrinak hat szegény legénye. Eppen a vaosorát főték szegőlafán, bográcsban, egy szép kövér tokjot főték, hagymás szalonnaszirban — tokányak. Ott volt nemesak Pista, de Peti is.

Bekerítették, belopták a Zsófi küldte pandurok, Lovöldözés kezdődött mind a két részről. Három betyár elesett. Peti, Pista a sűrű bokrokot át elmenekült és elbujt a prágai juhakolba és ez volt a vesztük, mivel a pandurok az aklot rájuk gyujtották. Akkor kezdtek kivülről nagyvitézül kiabálni.

— Peti, Pista adjátok meg magatokat! Eg az akol a fejetek felett! A két legény megölelte, megcsókolta egymást, volt még a pisztolyban egy-egy töltény, azt átlótte Peti a Pista szívén és beleborultak az égő zsaratjokba.

Nem voltak a Napoleon vaterlói meg nem adó gárdistái csak betyárok voltak, csak magyarok voltak, de tetőtől talpig férfiak voltak.

Hát a két Vadalma leány Vendégből a két menyasszony. Várják Petit, Pistát mind a ketten, pártában maradnak, pártában vénülnek, leányok anyjává lesznek és sejtelmével annak, hogy völegényeik betyárokká lettek, halálukig könyörögnek buzgó áhitattal az ezek urához, hogy vegye el a pandurok szerencséjét, sohase akadjanak rá az ő szerencsétlen üldözött szerelmes völegényeikre.

Elporladtak már ezek is a vendégi temetőben, épp úgy mint völegényeik a prágai tüzben. Szomorú sorsukra már csak a vén kötő gondol, aki egyaránt szereti a szomorú sorsra jutott embereket, meg a maga örökösen ellenség-gyilkolta dícső fajtáját.

Magyarok Istene ne látogass már annyit minket, de áldd meg egyszer mind a két kezéddel. Az a sok Isten-üvessé tett bennünket arra, hogy egyszer már meg is simogass bennünket.

AZ ebreszt...
verte fel...
tekintete...
rébre esett...
ültözött és ami...
stancilában maradt...
a kalitkába.
— Ugyan...
azt a csuf madarat...
— Hová gondok...
Az én drága kis...
— És hozzá meg...
szí...
— Tavasz van...
geny.
— Ugyan mit...
— Azt csak én...
azt nem érti, Mari...
ja azt maga, mi...
ke, esöpp veréb...
hez nőtt... Az...
mit ez a szegény...
dett...
— No hát...
— Tudja... febru...
kor itt, kint a kü...
tam... összefagy...
ve...
— Tudom... tud...
— Főlemeltem...
fogtam... behoztam...
mellé... Pici kis sziv...
dett... élt... élt...
da pillanat volt...
néni, micsoda pillan...
mat, az életemet...
ban a pergdő, esop...
a sorsomat... a sor...
— Hozom már it...
hogy kiment, néte...
nek is több van egy...
Pont nyolcek má...
vatalban az akták...
nyedve másolta a...
sommás, pereket, an...
san unt, de menny...
az alpereseket, a fé...
pott gyakorlóko...
kopasz kezelt...
gát, a seplős...
mindent, minden...
lealázó alárendelt...
terpeszkedett...
szárnyait, melyek...
tett volna, repül...
— Hát, Varga...
kérdezte a gép...
hogy éppen egy ma...
tatott.
— Holnap...
és torkán akadt a...
tatta:
— Igen... hoi...
zat ideje lejárt...
van...
— Itthagj mink...
— Pest... Pest...
mas... Pest...
— És kibámult az...
A kezelőtiszt az...
— Disznóság. Ezt...
aktát megint elrou...
jár magának az es...
De Varga rá se...
dörögjön ez a...
irigykedik, fáj nek...
...Emelyítő ember...
...el...

A VERÉB

A Vasárnap számára
írta: Erdődy Mihály

AZ ébresztőóra berregése verte fel álmából. Első tekintete a szürke kis verébre esett. Gyorsan felöltözött és ami kendermag még a stanciban maradt, behintette neki a kalitkába.

— Ugyan, fiatal ur, dobja ki azt a csuf madarat...
— Hová gondol, Mari néni... Az én drága kis madárkám...
— És hozzá még az ablakba teszi...
— Tavasz van, hadd örüljön szegény.

— Ugyan mit sajnál rajta? — Azt csak én tudom... Maga azt nem érti, Mari néni... Mit tudja azt maga, mi az, egy ilyen szürke, csöpp veréb... Ugy a szívemhez nőtt... Az emlékek... És a mit ez a szegény kis fereg szenvedett...

— No hát...
— Tudja... febrtárban... amikor itt, kint a küszöbnél rátaláltam... összefagyva, megdermedve...
— Tudom... tudom...

— Fölemeltem... tenyerembe fogtam... behoztam ide, a kályha mellé... Pici kis szive dobogni kezdett... élt... élt... élt... Micsoda pillanat volt ez nekem... Mari néni, micsoda pillanat... A sorsomat, az életemet éreztem meg abban a vergődő, csöpp madárban... a sorsomat... a sorsomat...

— Hozom már ifiur... — és a hogy kiment, nézte a fejét, — ennek is több van egy keréssel...

Pont nyolcokor már ott ült a hivatalban az akták között és görnyedve másolta a végzéseket, a sommás, pereket, amit unt, halálisan unt, de mennyire unt mindent, az alpereseket, a felpereseket, a kopott gyakornokot, a pápaszemes, kopasz kezelőtisztet, az irodaszolgát, a szeplős gépirókisasszonyt, mindent, mindent, az egész gyötört, lealázó alárendeltséget, amely ráterpeszkedett az életére s lefogta szárnyait, melyekkel repülni szeretett volna, repülni, repülni...
— Hát, Varga ur, mi újság? — kérdezte a gépirókisasszony, a hogy éppen egy makacsolást kopogtatott.

— Holnap... — mondta Varga és torkán akadt a szó. Aztán folytatta:
— Igen... holnap... A pályázat ideje lejárt... És ha szerencsém van...
— Itthagynak...
— Pest... Pest... Ott egészen más... Pest...
— És kibámult az ablakon.

A kezelőtiszt az asztalra esapott. — Disznóság. Ezt a Bajos-Strausz aktát megint elrontotta... Hát hol jár magának az esze, Varga, mi? De Varga rá se hallgatott. Csak dörmögjön ez a medve, persze irigykedik, fáj neki, hogy utolérik... Emelyítő emberek... El... innen... el...

Es végigpergette terveinek nagy szerű filmjét, a költözködést, a bucsút, az utolsó kalapemelést a gögös Lenke kisasszony előtt, a vonatot, a pályaudvart, a pesti utcát, az új hivatalát, a kedves kis hónapos szobát, valahol a negyedik emeleten, fönn, aztán az ügyvédi vizsgát, a praxist, az irodát, a befolyást, a karriert, istenem, csak egyszer kimozdulhatna innen, csak egyszer áttörhetné magát ezen a sárhoz ragadt nyomoron, amely körüldrótozta álmait, mint egy kalitka a vergődő, szárnyát csapkodó madarat.

Tíz órakor érte jött a szolgál. — A járásbíró ur hívja...

Átment. — Elszorult szívevel nyitott be az ajtón. — Meghajolt. Várt.

A járásbíró keresztbevetette lábait, kamásnija csak úgy viritott a lakkecipője fölött és acélmanikűrjével körmeit reszelte. — Aztán felnézett. Összeráncolta homlokát.

— Privát ügyben akarok beszél-ni magával...

— Kérem... — nyelt egyet Varga és várta, hogy most mi lesz.

— Arról van szó, tudja... — kezdte a járásbíró, — no igen, arról van szó, hogy maga barátom kicsit kapaszkodó... Az unokahugom, igen... Lenke... tudja...
— De kérem... — dadogta Varga és egészen beleverődött.

— Hallgasson. Most én beszélek. Figyelmeztetem, hogy unokahugomnak maga egyszersmindenkorra hagyjon békét... Mit üldözi... mit kísérgeti folyton... mit akar? Amiért tavaly télen magával is táncolt egy turt, az még nem jogosítja fel magát arra, hogy egy ilyen társaságbeli hölgyet, mint az én unokahugom, tolakodásával moleztáljon... Szokjon le barátom... szokjon le... Keressen magának más társaságot... Megértette? Hát csak ezt akarom mondani... Mehet...

Szédülve fordult ki az ajtón és kábultan, nehéz fejjel roskadt vissza az asztalhoz, ahol már azóta egy levél várta. A reggeli postával jött. A borítékon rajta volt a hivatalos peesét.

— A kinevezésem... — lánzólt fel Vargában az öröm és kigyúlt

az arca, sugárzott, égett és valami végtelen gyönyört érzett a gondolatra, hogy most mindjárt visszamehet a főnökhöz és emelt fejjel, büszkén vághat vissza a sértésekért, a megaláztatásért, mert most elmegy innen, itt hagyja ezt az átkozott helyet, ezt a poklot, szét-töri a láncot, amely bilinesbe verte s feloldva, szabad szárnyakkal repül a magasba, föl, föl és Lenke kisasszony lesz még boldog, hogy egyszer egy turt vele is táncolt...
Forró ujjakkal tépte föl a bori-

téket.

— Tudatlak, hogy az állást más-sal töltötték be...
Lebukott a feje. És ebben a pillanatban önkéntelenül is a csöpp madárkájára gondolt. Igen, ő is így összefagyva, megdermedve hullott le álmai küszöbe előtt; az ő sorsa se más, de ki emeli le hozzá segítő kezét, hogy tenyerébe vegye, melengesse, hogy élni tudjon, élni...

— Mi az?

— Semmi... — bölintött Varga, — nem sikerült... Semmi...

— No lássa... — mondta a kezelőtiszt és már nem haragudott.

— Különbem nem is olyan nagy baj, hogy azt a Bajos-Strausz féle

aktát elrontotta... Majd én megcsinálom... Ugyis az én dolgom...
Hazament, megebedett, aztán kikönyökölt a nyitott ablakon. Zúgott a feje és csak bámult bele a levegőbe, amit a tavaszi nap verőfénye szűr át és nem érzett semmit... Tompa volt, fásult, elgyötört...

— Csip... csipirip...

Hátrafordult. Az ő kis verébe verdeste szárnyaival a kalitka drótfalát... Besütött hozzá is a tavasz. Rángatta a testét a szabadulás ösztöne, villogó, parányi szemecskéit égtek, tavasz, tavasz, szabadság, élet... Reszketett, vergődött, pihegett, kétségbeesett erőlködéssel kereste a menekülést, kifáradt, megpihent, aztán újra nekirepült feldulva, megmárosodva a vágától, hogy repüljön, repüljön szegény...

— Csipirip... csipirip...

— Nem, nem, nem tud ilyen kegyetlen lenni. Az élet, az más... Igen, az élet az más... A sors lehet könyörtelen, de neki szíve van, ezt a kinlódást nem nézheti tovább, igen, igen, ki fogja nyitni a kalitka ajtaját, kiereszti a verébet, hadd repüljön, hadd repüljön, istenem, miért ne repülne szegény?
— És kiengedte a madarat.

— Csipirip-csipirip...

Elborult tekintettel nézett utána, kereste, merre száll, merre vész az útja? De nagyon elhomályosodott a szeme, nem látta a verébet, pillái megnevésedtek. Ebben a perében maga se tudta, mit sirat meg. A verébet, amiért elszállt, vagy saját magát, amiért ittmaradt!

Bejött Mari néni. Rögtön észrevette, hogy a kalitka üres. Megelégedetten mondta:

— Na, csak hogy egyszer rám is hallgat a fiatalur...

LEGJOBB BARÁT A KÖNYV!

Jókai: Költemények I. kötet	75	Mikszáth: Klubb és folyosó	75
Költemények II. kötet	75	Kronika történetek	75
Magóna	75	Lohinai fiú	75
Még egy csokrot	75	Mikor a mécses már csak pislog	75
Megtörtént regék	75	Nemzetes uraimék	75
Óreg ember, nem vén ember	75	Szelstrel asszonyok	75
Rákóczi fia	75	Szent Péter csernyője	75
Szerelmek bolondjai	75	Tót azzafák	75
Tul a lábatáron	75	Törökös látogatás	75
Van még új a nap alatt	75	Uj Zrínyiás	75
Virradás	75	Kugler-Hillaire nagy szakácskönyv (2000 recepttel)	\$2.50
Karinthy: Gyilkosok	75	Bisonfy szótár	\$3.50
Tanár ur	75	Modern Chemia	\$3.00
Kemény: Gyulai Pál I. kötet	75	Meszy: Elektrotechnika	\$3.00
Gyulai Pál II. kötet	75	A modern technika nagy alkotásai	\$3.00
Férfi és nő	75	Törökös látogatás	\$1.50
Beszélyek és regénytörzsdék I. köt.	75	Amerikai nyelvmester	75
Beszélyek és regénytörzsdék II. köt.	75	Angol Nyelvmester	75
Rajongók	75	Schidloff Angol Nyelvmester	\$1.50
Zord idők	75	Magyarország térképe	\$0.50

Kérje teljes magyar kotta, henger, könyv és lemez irjegyzékünket.
RENDELÉSEKET UTÁNVETÉLLEL IS KÖLDÖNK.
KEREKES TESTVÉREK
208 EAST 64th STREET. NEW YORK, N. Y.

A ZONGORISTA VÉGZETE

A Vasárnap számára írta: Losonczy Zoltán

ELHATÁROZTAM, hogy javítóintézetet nyitok motorekék számára. Miután lágy ember vagyok és ehhez az üzlethez nem értek, a következő hirdetést tettem közzé az újságokba:

Motorekék javító műhelyes
ERÉLYES ÜZEMVEZETŐ
keresetük.

Másnap korán reggel jelentkezett nálam egy sápadt fiatalember. Szmoking, gyűrött, piszkos ing, borotvátlan arc, nagy, fekete művészorvosi szemüveg. Csodálkozva néztem a furcsa üzemvezetőre.

— Olvasta a hirdetésemet?
— Igen, kérem, az állást szeretném elfoglalni.
— Ért hozzá?
— Oh, istenem, csak értenék! De majd fogok.
— De legalább erélyes!
— Még nem próbáltam. De majd fogok.

— Hát akkor mit akar?
— Csak ne sziveskedjék haragudni. Nem vagyok szélfurcsa, csak egyszerű, tisztalelkű zongoratanító, aki részeg örömmel kaptam az ön hirdetését, mert gondoltam, hogy ez egyszer elkerülhetem a bart, a mely végzetesen üldöz. A motoreknek semmi köze nincsen a barhoz, s én végre tisztességesen megélhetek. Méltányolja szomorú helyzetét egy tisztalelkű zongoratanítónak, aki ön előtt áll és hallgasson meg.

Olyan szíveméssző volt a könyörgése, hogy nem tudtam neki ellenállni. És ő beszélni kezdett.

2.

Ugy történt, kérem, hogy a nagybátyám a Frigyes bácsi hét évvel ezelőtt meghalt. Egészen furcsa ember volt, s a halálos ágyán is az maradt. Már csak egy kicsit volt nyitva a szemé, amikor megfogta a kezemet és ünnepélyesen így szólt hozzám:

— Nem akarom, Tivadár, hogy te is boldogtalan légy, mint én. Esküdj meg, hogy sohasem teszed be a lábad egy bárba.

Én megesküdtem, ő pedig meghalt.

3.

Természetesen szigorúan elhatároztam, hogy az eskümet megtartom, ami nem is volt nehéz, mert hiszen hét év előtt egyetlen bar sem volt Budapesten. Bevallom, nem is tudtam, milyen egy bár, csak illusztrált lapokban láttam képeket, magas székeken ülő férfiakat és nőket, amint a lábukkal rugdalóznak és szálmászalon szinak valamit egy pohárból. A képek alá az volt írva: Egy amerikai bárban. Nem tudtam elképzelni, miért haragudott úgy a Frigyes bácsi ezekre

a barokra, csak annak örültem, hogy Pesten nincsen egy sem, s így én még tévedésből se tehettem bele a lábamat.

Teltek az évek, én nyugodtan tanítottam egész nap a zongorázást, míg azután egy napon ijedten álltam meg az utcán. Egy régi kávéház cégtáblája helyett újat tettek ki és az volt ráírva, hogy: Bar. No ezt az utcát el fogom kerülni, gondoltam. Kerülgettem is, de egy hét múlva a Rákóczi-úton egyik mozi mellett nyitottak meg egy bart. Most már erre sem jártam többet, de a harmadik héten a Köruton ütköztem egy barba. Mit mondjak tovább, lassankint már nem tudtam többé kerülő utakat kitalálni, mindenütt egy új bár vigyorgott reám.

A legjobb zongoralecke — házám, ebben az időben Smanszékánál volt. Finom, gazdag, uri hely. Smansz ur májkügnök volt és nem sajnálta a műveltséget a leányától. Egy napon mosolygva ránta meg a kezemet és így szólt hozzám az ő szokott humorával:

— Tanár ur, a Tilda már eleget tud zongorából és én nem bírom nézni, hogy maga úgy fusson egyik házból a másikba, mint egy zongorázó állat, én egy jó állást találtam magának. Háromszázezer korona havi fix, szabad tálcázás és szabadon zabálhat. Röviden: nyitottam egy bart és maga lesz ott a zongoramester.

Szédlültem rohantam ki és elvesztettem a legfinomabb uri házamat.

4.

Szerencsére volt még egy másik jó helyem, ahol nem is kellett zongoráznom. A zongora csak elefánt volt, a fekete elefánt, ahogy Tihanyi-Gold báróné nevezte.

A zongora leckén találkoztam a huszárjával, én pedig ezalatt a másik szobában libegttem, mint egy felhangolt hur, amely utána rezgizt, ami odaát történik. Jaj, micsoda forró utánpöngők voltak ezek.

Nekem ez is boldogság, amelyet le szerettem volna kottázni.

Egyszer nem jött el a huszár, s a báróné, amióta a leckéket vette először, leült mellém a zongorához.

— Tanárkám — mondta szomorúan — vége.

— Minek?

— A huszárnak, aki nem volt férfi, mert eltűrte, hogy az uram kiverje. De meg mindennek vége. Elválnék és most komolyan fogunk tanulni. Zongorámi és énekelni. Magával.

Szédlültem ültem ott és a lelkemben már lekottáztam a leckeórák gyönyörű melódiáit. S a báróné folytatta:

— Nem leszek báróné, megint zsidó lány leszek — mondta és felöltözött drága prémeibe. — Nézzem rá, ugye nem kell félnem, ha kiállok a piacra. Érzem, dögni fognak utánam kőg nyelvvel és száraz gégevel. Spiegel Didi a legszépebb sziveket fogja megvaosorámi ezekkel a bokákkal, ha elindul kenyeret keresni. Magával.

— Oh, magával! — sóhajtottam majdnem sírva.

— Magával — ismételte. — Együtt fogunk tanulni és maga kísér zongorán ott is, ahova elszereződtem énekelni a barban.

— Jézusmária! — sikoltottam fel és nem tudom, hogy jutottam ki az utcára.

5.

Másnap reggel zavaros fejjel mentem el a Nagyothallók zenedéjébe, ahol tanár voltam. Söpkész ur, az igazgató, szokatlanul barátságosan fogadott.

— Jókör jön. Az intézetet éppen most oszlattam fel. A fene fog ezekkel a süket majmokkal missziót teljesíteni. Ehen kell dögni mellette. Látom, maga is olyan nyomorultul néz már ki, hogy szegény. Nem azért szereztem a diplomámat. Élni akarok. Szétkergettem az isko-

lát és szerződést kötöttem egy bárbaral.

— Zongorámi fogl — kérdeztem hideg megvetéssel.

— Hát olyan tehetségtelen embernek néz engem? Üzletvezető leszek. De hogy maga se panaszkodjon, beviszem magát zongoristának. A "vidám Tivadár" a zongoránál: egészen jól fog állni a maga szomorú pofájához. Háromszázezer korona fix....

Tudtam a többit. Szabad tálcázás és zabálhat, ami belefér. De ezt már nem hallgattam meg.

Elvesztettem a legrosszabb, de most már egyetlen állásomat is.

6.

Szomorú napok jöttek. Nem kerestem semmit. Szerencsére volt egy menedékhely, a régi kávéház, ahova diákkorom óta jártam, és a kedves kis üzlet, maga konzervatív piszkával és megszokott, kozmikus szagával. Hiteleztek nekem, ahogy a tulajdonos mondta, csupán pofára. Esténként itt vacsoráztam kávé és olvastam az újságokat.

Tegnapelőtt nagy meglepetés ért. A kávéház kiseperve, a tükröről a nyolcvanas évek helyeinek emléke lemosva, az asztalokon hófehér terítő, a pincér megborotválva és olyan tiszta gallérban, mint talán völegénykora óta soha.

— Mi történt itt? — kérdeztem az első meglepetés után.

— Hát nem tetszik tudni, hiszen minden hirdetőszlopon rajta van. Ma nyílik meg itt a Jazz bar. Itt lesz az egész Szövetség-utca mindjárt.... De jön a főnök ur, aki ugysis arra akarja kérni a tanár urat, hogy netalán parancsolna a zongorához ülni....

Édes jó Frigyes bácsi — rebegtem, amikor kávé vacsora nélkül lefeküdtem — bocssás meg nekem, hogy eskümet megszegtem. De én azt hiszem, hogy az én kedves, piszkos kávéházamba nem teszem be a lábom. Nem teszem be soha többé.

7.

Ez volt tegnapelőtt. Tegnap egész nap az ágyban fekvődtem. Ugy jobban lehet kibírni a koplalást. Ma azután az újságban uraságod hirdetését olvastam: Motorekék javító műhelyhez erélyes üzemvezető kerestetik. Gondoltam, ha ide ajánlkozom talán még sem jutok el egy barba. S most itt vagyok.

8.

Igazán nagyon meghatótt a tisztalelkű zongoratanító elbeszélése. De ez nem gátolt engem abban, hogy közben bennem fel ne ébredjen az üzletember. Ha mindenki bart csinál, miért javítsak én vásottlelkű motorekék. Hát nem is fogok javítani.

De hogyan mondjam meg ennek a szegény embernek, hogy én is bart nyitok, és őt akarom zongoramesternek!....

A NAGY kiegészítő asszony pompának van

ből gyönyörködni leg fényében, gyémánt ékszernek művészetének engesztelhetetlen régi, barbár idők óta drágakövek

Az ékszer viselő ember ősi ösztöne Pici gyerek és prörömmel aggat tarka, csillogó. Az ősember előlakkal diszitette csillogó apróság drágaköveket is színe adta meg és több vették figye

De van a drágajelentősége is. köveknek bűvös erket a tulajdonos rendszerbe szedte drágaköves gyűrűt az miben segíti, alchimia tanítását ékesszólóvá tesz, tiszt jőzanná, angyalemtől, a beözö a gonosz szellem boldog és gazdag vérzést. Miután csak egy bűvös szivont reneteg ellen védekezni a régi babonás követ aggattak hogy minél több A legtöbb ékszernek volt és a Károly angol

AZ ÉKSZEREK

*Pici gyerekek, vademberek,
előkelő hölgyek és urak
egyaránt hódolnak a
cifra, csillogó
holminak*

gyémánt ragyogott, II. Richard rubinnal kivarrt ruhát viselt, II. Henrik könyökig erő keztyüje csupa gyöngy és drágakő volt.

Az alchimisták azután a nap állásának hatását a drágakövekre is kifürkészték, minden hónapnak más szerencsét hozó köve van, és mindenki jól teszi, ha születése hónapjának megfelelő követ visel. Aki januárban született és gránátot visel, állhatatos és hü lesz, február köve az ametiszt, ami békét hoz és megvéd romboló szenvedélytől, márciusé a vérkő, a bátorság köve, áprilisé a zafir és a gyémánt, az ártatlanság jelképei, májusban születettnek a smaragd boldog szerelmet jelent, június köve az agát, ami egészséget ad, júliusé a rubin, a felejtés, augusztusé az onyx, ami boldog házasságot hoz, szeptemberben a krisolit megvéd az örültségtől, október köve a bánatot és reményt hozó opál, novemberé a topáz, a barátság köve és december boldog gyermekeinek a malachit szerencsét és boldogságot hoz. Ezeket a köveket később, az aranyművészek fejlődésével olyan szépen foglalták, hogy már nemcsak babonás emberek viselték, hanem mindenki, aki magát ékesíteni akarta.

A modern iparművész meg tanulni kezdett a régiektől. Megtanulta, hogy jó ötvös munkát az csinálhat, aki nemcsak rajzolni tud, hanem az anyaggal bánni is. És mert a modern ékszer újra művészi munkával készül, már nem is olyan fontos a nyers kő értéke és a szép, de nem olyan ritka féldrágakövek újra divatba jöttek. Az ékkövek, ékszerek drágák, akinek sok van belőle, gazdag ember, és ha viseli, gazdagságát mindenki látja és irigyli, ami bizony nagyban hozzájárul az ékszerviselés divatjához.

ANAGY toilette elengedhetetlen kiegészítő része az ékszer, az asszonyi szépségnek értékes, pompás kerete. Az ékszereknek vannak hódolói, akik szívből gyönyörködnek egy-egy gyöngy meleg fényében, gyémánt tiszta tűzében, az ékszerek művészi munkájában, de vannak engesztelhetetlen ellenségei is, akik régi, barbár idők maradványának minősítik drágakövek viselését.

Az ékszer viselésének egyik forrása az ember ősi ösztöne, amivel magát disziti. Pici gyerek és primitív ember egyforma örömmel aggat magára mindent, ami tarka, csillogó, amit gyönyörűnek lát. Az ősember először tarka virággal, tollakkal diszítette magát, és mint ilyen csillogó apróságot rakott magára először drágaköveket is, aminek eleinte fénye, színe adta meg értékét és csak jóval később vették figyelembe ritkaságát is.

De van a drágakövek viselésének más jelentősége is. Régi időkben a drágaköveknek bűvös erőt tulajdonítottak, ezeket a tulajdonságaikat az alchimisták rendszerbe szedték, úgy, hogy aki ujjaára drágaköves gyűrűt huzzott, tudhatta, hogy az miben segíti, mi ellen védi meg. Az alchimia tanítása szerint az indiai achát ékesszólóvá tesz, a karneol békéssé, ametiszt józanná, anpilat megvéd a tűzveszedelemtől, a bezoar pestistől, gránát elűzi a gonosz szellemeket, beril követ viselő boldog és gazdag lesz, jaspis előállítja a vérzést. Miután azonban minden kőnek csak egy bűvös ereje van, az emberre viszont rengeteg veszély leselkedik, ami ellen védekezni próbál, nem csoda, ha a régi babonás világban olyan sok ékkövet aggattak magukra az emberek, hogy minél több démont tartsanak távol. A legtöbb ékszerük persze a királyoknak volt és a krónika el is meséli, hogy I. Károly angol király kengyelvasán 421

A háboru alaposan felrázta az emberiséget, ősi vagyonok elpusztultak, újak keletkeztek, sok családi ékszer inđult vándorutra, hogy árából cipőt, ruhát, fűtőanyagot vegyenek a háboru hajótöröttei, az új vagyon szivta fel a régi kincset, hogy magukat fénnel övezzék. A pénz értékének nagy hullámzásában az ékszer nemcsak asszonyi ékesség, hanem internacionális érték, amit mindenhol megfizetnek, ahol pompás keretbe akarják foglalni az asszony szépségét.

A bűvös erejű kő és az ember diszitő ösztöne által együttesen létrehozott ékszer az iparművészet legrégibb ága, aminek eredete még a kőkorszakba vezet vissza, legalább az őskori leletek közt sok olyan apróság akad, aminek rendeltetését semmi mással nem tudjuk megmagyarázni, mint hogy az ősember ezzel ékesítette magát. Egyiptomban már fejlett ékszeripar művészetet találunk a sírokban, ahova a tulvilági életbe indulókkal temették el. Aranyból, ezüzből készült az ékszer, drágakövekkel, zománcal diszítve, és már az ókorban is viselték a tenger mélyéből felhozott sápadt, szelid fényű gyöngyöt.

A régi ékszereket ötvös művészek csinálták, akik hozzáértéssel, szeretettel dolgoztak. A modern ékszerész viszont csak a kő szépségére fordított gondot, mert végeredményben ez dönti el az ékszer értékét, a munka meg még a legértékesebb daraboknál is sablonos, semmitmondó volt. A modern ékszert már nem művészek, hanem iparosok csinálták.

De mikor a többi régiségekkel együtt a régi ékszer is divatba jött, az emberek rájöttek, hogy egy gyűrűt nemcsak a benne foglalt gyémánt karátszáma tesz széppé, ez csak értékét növeli, ami akkor fontos, ha el akarjuk adni. Viszont mint a kéz disze, sokkal dekoratívabbak a régi gyűrűk, amikben ugyan nem millió értékű gyémántok, hanem csak szép színű féldrágakövek vannak foglalva, de a követ körülvevő aranykeretnek művészi a munkája. És egyszerre divatba jött a régi ékszer, az erdélyi ötvösök türkizzel, apró, szinte egészen értéktelen gyöngyökkel diszített mentegombjai, kősonnyúi, a régi, vésett köves pecsétgyűrűk, mindez előkerült a szekrények mélyéből és a ruhák és vitrinek irigyelt, csodált diszei lettek.

TA

Zoltán

egy bár

kárde-

giclen emy
szvető le
panaszod
goristának
zongoránál:
saga szomo
sar korona

ad tálcáza

De ezt

szabb de

mat is

Nem ke-

csere volt

kávémérés,

rtam, ez a

konzervatív

közös sma-

ahogy a

san pofára,

m kávét és

lepetés ért.

rükörről a

nek emléke

hőfőhér te-

rotálva és

mint talán

kérdestem

adni, hiszen

rajta van,

sz bar. Itt

utca mind-

ők ur, aki

ni a tanár

rancsolna a

rebeg-

nékül le-

neg nekem,

em. De én

tedves piz-

teszem be a

soha többé.

Tegnap egész

n. Ugy job-

blalást. Ma

ságod híd-

javító mű-

vető kereste-

ajánkozom

egy barba.

ott a tiszta-

szelése. De

abban, hogy

ébredjen az

ar bart esi-

vásottlelkű

is fogok ja-

meg ennek

y én is bart

ngoramester-

A vén ligetben

Irta: Tóth Árpád

A vén ligetben járunk mi ketten,
Aludt a tölgy, a hárs, a nyár;
Hozzásimult fölém, lestem
S éretem; nem a régi már.
Sétten szünetünk halk volt a hangunk,
S csendes volt a szívünk nagyon.
De mégis csökkbe forrt az ajkunk,
Azon árpádt alkonyon.

Később a fűre könnyesen, gyűrve
Lehullott egy csöpp csipke-rom,
Fehéren és halkán ropult le,
Akár egy elhervadt szirm.
Szeme rémüszöti kérdőn, busan:
(Nincs busabb szem, mint aki kérd)
Ily esmerősen, ily koldusan
Mért hívtok egymást ide? mért?

S mondta, hogy késő már az éj s ő
Még... mennie kell... s elfutott,
Hallottam halk zaját a lépcsőn,
S nem tudom, meddig álltam ott.
Aztán... is a fel jártam a parkban,
Mint aki valakire vár.
Gésselt a sarkain sűrű árnyban
S aludt a tölgy, a hárs, a nyár...

TÓTH ÁRPÁD költő és hírlapíró 1886-ban született Aradon. Egyike a legzengőbb hangú, kiváló magyar poétáknak. Már egész fiatalon is szomorú, sötét látású hang jellemezte verseit, amelyek főleg csiszolt formáikkal hatnak. Nagy sikert aratott verskötetei: Hajnali szerenádnak, Lomha gályán és Az öröm illan. Műfordításai és bírálati is kitűnő nevet biztosítottak neki a magyar irodalomban.